

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 3 mei – 12:00 uur d.d. 4 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Patiënten met uitgestelde zorg 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Vanochtend relatief weinig aandacht voor corona gerelateerd nieuws in verband met 4 mei.
- Het valt op hoe in de berichten over de druk op ziekenhuiszorg -naast de situatie op de ic's- ook ruim aandacht is voor het (opnieuw) afschalen van reguliere zorg. De Telegraaf haalt reacties op bij verschillende ROAZ-regio's over de druk in de zorg. Een woordvoerder van ROAZ-regio West (Den Haag en Leiden) noemt de druk op de zorg: 'nijpend'. In gesprek met de Volkskrant uiten artsen hun zorgen over de gevolgen van het afschalen van de reguliere zorg. Tegenover de krant zegt Voorzitter van de Vereniging voor Thoraxchirurgen, Jerry Braun, dat sinds het begin van de pandemie er over Nederland verdeeld 2800 patiënten minder geopereerd zijn dan verwacht en dat chirurgen sinds enkele weken zo'n 100 operaties per week moeten uitstellen. Toch is de situatie volgens Braun nu minder zorgelijk dan een jaar geleden. "We weten meer van het virus, veel meer van de behandeling, de logistiek is goed ingericht, en er zijn 5,5 miljoen vaccinaties gegeven. Er gaat echt een moment komen dat de curve afbuigt. Vorig jaar reden we in een tunnel zonder licht, in een tunnel met licht." Ook LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers zei in zijn wekelijkse persconferentie ook voorzichtig optimistisch te zijn.
- De ophef rond het supportersfeest van Ajax houdt aan. Zo spreekt AD vanmorgen van een 'kater' na het supportersfeest. Het gaat met name over het handelen van Ajax en de gemeente Amsterdam, dat volgens de NOS kan rekenen op zowel verontwaardiging als begrip. Vaak klinkt de vraag: Waarom grijpt de gemeente niet bij het supportersfeest, maar wél bij de demonstraties op het Museumplein? Zo zou er volgens De Telegraaf met 'twee maten worden gemeten'. Media halen reacties op bij de bekende experts om na te gaan welke risico's zijn genomen met het supportersfeest met oog op de pandemie. LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers verwacht geen grote gevolgen omdat dit één evenement op één plek was, in tegenstelling tot Koningsdag. Viroloog Jean-Luc Murk heeft er echter "geen twijfel" over dat het 'feestgedruis, met dat gejoel, gezang en geschreeuw', tot meer besmettingen leidt. Verder halen media de reactie van minister De Jonge -die (als Feyenoorder) met 'weinig plezier' naar het kampioensfeest keek- veelvuldig aan, zonder daar verder een oordeel over te vellen.
- Wetenschapsjournalist Jop de Vrieze en onderzoeker Daniel Bonn pleiten in de uitzending van Nieuwsuur voor meer onderzoek naar de ventilatie van ruimtes zoals scholen, sportscholen, restaurants en vliegtuigen, nu de WHO erkent dat er een rol is voor aerosolen bij besmetting met corona. Extra onderzoek is volgens de onderzoekers nodig omdat de huidige maatregelen mogelijk niet voldoende als je door aerosolen wel degelijk besmet kunt raken in een niet geventileerde ruimte. Ook "de gewone maskers en de chirurgische maskers houden, als je uitgaat van aerosolen, eigenlijk niet genoeg tegen. Daarvoor moet je echt een FFP2 masker hebben." Aldus de Vrieze.
- Sanquin heeft bekend gemaakt dat het aantal mensen met antistoffen in het bloed nu op zo'n 30% zit, dat is een grote stijging ten opzichte van de laatste meting. Wel zijn er zorgen over de groep 40- tot 60-jarigen, die hebben minder vaak antistoffen, maar vormen wel een risicogroep.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte*Welke informatievragen leven er bij getroffen?*

- Op de social mediakanalen van minister De Jonge vraagt men zich af of de Janssen-stop van Denemarken invloed gaat hebben op de inzet van het vaccin in Nederland.

In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('5 vragen over...')

- [NRC](#) stelt vier vragen over hoe de overheid ongeregistreerde arbeidsmigranten een prikuitnodiging gaat sturen: Waarom zijn er problemen met het vaccineren van arbeidsmigranten? Hoe krijgt de overheid ongeregistreerde arbeidsmigranten in beeld? Hoe zit het nu met de besmettingen onder arbeidsmigranten? Zijn er naast de ongeregistreerde arbeidsmigranten meer mensen onzichtbaar voor de vaccinatiestrategie in Nederland?
- [Het Parool](#) onderzoekt de invloed van de EU op de Nederlandse vaccinatiecampagne en stelt de vraag hoe de EU eigenlijk helpt bij de coronabestrijding?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Op basis van cijfers van bloedbank Sanquin meldt de NOS dat het aandeel Nederlanders dat antistoffen heeft tegen corona afgelopen maand gestegen is van 20 naar zo'n 30 procent. Sanquin-onderzoeker Hans Zaaijer zegt dat het de grootste en snelste stijging is van het aantal donoren met corona-antistoffen sinds het begin van de epidemie. Onder jongeren neemt het aandeel met antistoffen vooral toe door grote uitbraken en onder ouderen doordat zij momenteel

gevacineerd worden. Zaaijer maakt zich zorgen over de groep veertig- tot zestigjarigen, omdat de immuniteit bij hen net onder of maar net boven de 25% zit. Zaaijer zegt over de groepsimmuniteit: 'Als je heel voorzichtig schat en door je ooghaan kijkt dan zouden we in de loop van juli groepsimmuniteit kunnen hebben.'

- Het **EMA** gaat onderzoeken of het Pfizer-vaccin ook bij tieners kan worden ingezet. De uitkomst van dit onderzoek wordt in juni verwacht. Daarnaast geeft het EMA aan met een versnelde procedure te kijken naar het Sinovac-vaccin.
- De Amerikaanse medicijnautoriteit **FDA** bereidt zich voor om begin volgende week het coronavaccin van Pfizer/BioNTech goed te keuren voor tieners van 12 tot en met 15 jaar, meldt The New York Times maandag op basis van federale functionarissen.
- Denemarken schrapt het Janssen-vaccin uit het vaccinatieprogramma, vanwege de zeldzame bijwerking van trombose en een laag aantal bloedplaatjes. Dat meldt de Deense krant B.T. op basis van bronnen. Ook de wetenschappelijke commissie van Canada heeft aangeraden om het Janssen-vaccin alleen nog te gebruiken bij mensen van 30 jaar en ouder. Dat gold in Canada ook al voor het AstraZeneca-vaccin. Het gezondheidsagentschap Health Canada had op 5 maart nog toestemming gegeven voor het gebruik van het Janssen-vaccin, waarvan slechts één dosis nodig is, bij mensen van 18 jaar en ouder. Maar de verdeling van de eerste 300.000 vaccins werd vrijdag door het ministerie van Volksgezondheid uitgesteld wegens bezorgdheid over de kwaliteit.
- De coronateststraten in Zuidland, Kennemerland en Vlissingen zijn dinsdag uit voorzorg gesloten vanwege de harde wind.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

-

Betekenisgeving

- De burgemeesters van het Veiligheidsberaad vinden vooral dat de communicatie over het testplan beter moet. Het toegangstesten is nu nog veel te ingewikkeld. Zo zei **voorzitter Hubert Bruls** na afloop dat het kabinet zo concreet mogelijk alle activiteiten moet benoemen die mogelijk worden door het testen. **Burgemeester van Dordrecht Wouter Kolff** voegt toe dat hij best wel sceptisch is 'over al dat getest'. Kolff stelt verder dat alle inzet die we hebben beter kan worden ingezet op het stappenplan en het zo snel mogelijk vaccineren van de samenleving. "Richt daar de energie op en laten we het niet onnodig ingewikkeld maken", aldus Kolff.
- In een reactie op de brief van minister De Jonge over de AstraZeneca prikpaauze stelt **internist-klinisch farmacoloog Kees Kramers (Radboud UMC)** het 'heel goed' te vinden dat de minister reageert en de discussie met hem en zijn collega's opzoekt. Kramers benadrukt wel dat het aantal gemelde bijwerkingen niet zo hoog is om een vaccinatiestop te rechtvaardigen. Kramers concludeert dat minister De Jonge in zijn keuzes rond de prikstop heeft gekozen voor "nadruk op de mogelijke bijwerkingen, ten koste van de overduidelijke voordelen van vaccinatie". Ten slotte hoopt Kramers dat in elk geval dat 60-minners snel weer AstraZeneca krijgen en dat de leeftijdsgrens omlaaggaat naar 40 jaar. "Onze IC's worden op dit moment vooral bevolkt door 50- tot 70-jarigen. Gelooft mij, vijftigers met overgewicht lopen echt veel meer risico op ernstige Covid dan op die bijwerking."
- Aan tafel bij Op1 stelt **Pfizer-directeur Marc Kaptein** dat er voordelen zitten aan het vaccineren van tieners. Zo zijn er volgens Kaptein 'hele sterke aanwijzingen' zijn dat een vaccinatie de transmissie van het virus 'sterk verminderd'. Ook is er onder de tieners een groep met een onderliggende aandoening waardoor het voor hen fijn is om gevaccineerd te worden. Een bijkomend voordeel is, volgens Kaptein, dat deze kinderen na vaccinatie veilig naar school kunnen. **Immunoloog Marjolein van Egmond** zegt, eveneens bij Op1, het een goed idee te vinden: "Als je kijkt naar het gerucht dat kinderen gevoeliger zijn voor de Britse variant, dan is het wel heel erg fijn dat je ze kunt vaccineren."
- Wetenschapsjournalist Jop de Vrieze en onderzoeker Daniel Bonn pleiten in Nieuwsuur voor meer onderzoek naar de ventilatie van ruimtes zoals scholen, sportscholen, restaurants en vliegtuigen, nu de WHO erkent dat er een rol is voor aerosolen. Er is opluchting bij de onderzoekers. "Dit zeiden we al de hele tijd" aldus Bonn. Dit betekent wel volgens De Vrieze dat we dingen anders moeten gaan doen omdat we nu als we een ruimte binnengaan en gaan zitten op veilige afstand het mondkapje afzetten. Als je uitgaat van aerosol-besmetting dan kun je als je langere tijd met iemand in een ruimte zit wel degelijk gevolgen ondervinden, aldus De Vrieze. Ook het soort mondkapjes moet misschien worden aangepast. Vrieze zegt hierover: "De gewone maskers en de chirurgische maskers houden, als je uitgaat van aerosolen eigenlijk niet genoeg tegen. Daarvoor moet je echt een FFP2 masker hebben."
- **Vluchtelingenwerk Utrecht** en enkele politieke partijen roepen minister De Jonge en de wethouder op om een noodopvang voor illegalen en Oost-Europese daklozen in Utrecht open te houden totdat deze groep de kans heeft gehad om zich te laten vaccineren. Gebeurt dit niet dan vrezen de betrokken partijen voor een corona-uitbraak onder dak- en thuislozen.
- Op de social mediakanalen van VWS boze reacties op de post dat mensen vaak hun handen moeten wassen. Mensen zijn hier boos over, omdat het WHO gisteren bekend heeft gemaakt dat de verspreiding van het virus via aerosolen gaat. Mensen noemen het bericht van VWS dan ook wel 'fake news' en zouden graag bewijs zien dat de basismaatregelen helpen. Ook vinden mensen dat er niet voldoende aandacht wordt besteed aan het belang van goede ventilatie in gebouwen.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge geven mensen tussen de 60 en 64 jaar oud aan nog steeds geen uitnodiging te hebben ontvangen en dat de huisarts ook geen informatie (of vaccins) heeft. Ook geven ze aan dat ze

liever Pfizer willen. Ook reacties van mensen die aangeven dat ze vanwege een trombose-geschiedenis geen AstraZeneca nemen (ook op advies van arts) maar dat de huisarts geen alternatief aanbiedt.

Kampioenfeest Ajax

- De ophef rond het kampioenfeest van Ajax houdt aan. AD spreekt vanmorgen bijvoorbeeld van een 'kater' na het supportersfeest. Het gaat met name over het handelen van Ajax en de gemeente Amsterdam, dat volgens de NOS kan rekenen op zowel verontwaardiging als begrip. Zo is er, aan de ene kant, begrip voor het idee om de supporters op één plek te houden en om niet hard op te treden om escalatie te voorkomen. Aan de andere kant is er juist verontwaardiging over het uitblijven van een noodverordening en de afwezigheid van politie, terwijl dit bij demonstraties op het Museumplein wél het geval is. Hierdoor zou er, zoals De Telegraaf stelt, 'met twee maten worden gemeten'. De [Volkskrant](#) stelt daarom de vraag of supporters wél mogen wat demonstranten niet mogen? De krant trekt de discussie breder en stelt dat gemeenten 'al langer in hun maag zitten' met festiviteiten die een groep supporters op de been brengen. Verder halen media de reactie van minister De Jonge -die (als Feyenoorder) met 'weinig plezier' naar het kampioenfeest keek- veelvuldig aan, zonder daar verder een oordeel over te vellen.
- Verschillende medische experts reageren op het supportersfeest en zijn verdeeld over de gevolgen. **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** verwacht geen grote gevolgen van het kampioenfeest van Ajax, maar mogelijk wel van Koningsdag. Volgens Kuipers zullen er hoogstwaarschijnlijk mensen bij het kampioenfeest aanwezig zijn geweest die besmet waren, maar dat zal volgens de LNAZ-voorzitter niet leiden tot een enorme golf. "Dit is één event op één plek, heel gericht. Dat is anders dan wat we zagen in het hele land met Koningsdag, daar kan wel degelijk een effect van komen." **Klinisch epidemioloog Sara-Joan Pinto-Sietsma (Amsterdam UMC)** is het met Kuipers eens en stelt dat het effect van het feest 'mee zal vallen' gezien het 'ongeloflijk hard woei' en virusdeeltjes vervliegen met de wind. **Veldepidemioloog Amrish Baidjoe** noemt de situatie omtrent het Ajax-feest 'idiot'. Baidjoe spreekt verder van een 'klassenmaatschappij' gezien er bij dit evenement niet werd gehandhaafd, maar bij andere wel. **Viroloog Jean-Luc Murk (Elisabeth- Twee Steden Ziekenhuis)** heeft er "geen twijfel" over dat het feestgedruis tot meer besmettingen leidt. "Vooral met dat gejoel, gezang en geschreeuw."
- Ook vanuit de politiek enkele reacties. **JA21-Kamerlid Annabel Nanninga** spreekt van een 'klap in het gezicht van de zorg'. Hiertegenover toont **SP-fractievoorzitter Erik Flentge** begrip voor de situatie: "Een veldslag organiseren tussen politie en supporters zou ook geen goed antwoord zijn geweest."
- **Veiligheidsexpert Marco Zannoni (Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagent COT)** heeft begrip voor de overwegingen van de gemeente Amsterdam. "Je moet streng zijn waar mogelijk maar ook redelijk en proberen het in zo goed mogelijke banen te leiden." Verder stelt Zannoni dat je het in dit soort situaties 'nooit goed doet', ook niet als er wel zou zijn ingegrepen en het escaleert.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge stelt men dat de overheid iets had moeten regelen van de fans van Ajax zodat het feest op een veilige manier plaats had kunnen vinden.

Druk op de zorg

- Er is zowel in de kranten als in de liveblogs blijvende aandacht voor de situatie in de ziekenhuizen. De Telegraaf haalt bij een rondgang langs ROAZ regio's reacties op over de hoge druk in de zorg. Een woordvoerder van regio West (Den Haag en Leiden) zegt dat de situatie 'nippend' is. In de regio Noordwest (Noord-Holland en Flevoland) is ongeveer 45% van de reguliere zorg afgeschaald. De woordvoerder aldaar zegt dat ze het met moeite redden. In de Euregio (Twente, Oost Achterhoek en Duitse grensgebieden) lagen in de afgelopen week dagelijks gemiddeld 48 patiënten op de IC, de capaciteit bedraagt 56. De Volkskrant stelt dat het nu al 'code donkergrijs' is voor menig patiënt. In gesprek met de Volkskrant zegt **voorzitter van de Vereniging voor Thoraxchirurgen, Jerry Braun** dat hij met regelmaat een patiënt moet vertellen dat een operatie uitgesteld moet worden vanwege de toename van Covid-patiënten. Braun vertelt dat er over Nederland verdeeld 2800 patiënten minder geopereerd zijn dan verwacht en dat sinds enkele weken chirurgen zo'n 100 operaties per week moeten uitstellen. **Hoofd IC-afdeling Amsterdam UMC, Armand Girbes**: "We discrimineren non-covidpatiënten ten opzichte van covidpatiënten. Waar bij een code zwart artsen actief een keuze moeten maken tussen patiënten, gebeurt dat nu al lang passief. **Bestuursvoorzitter van het Maasstad Ziekenhuis in Rotterdam Peter Langenbach** zegt dat het probleem van de code-zwartdiscussie is dat de focus op de ic-capaciteit ligt. Terwijl elders in de ziekenhuiszorg de problemen zich ook aan het opstapelen zijn. Toch is volgens Braun de situatie nu minder zorgelijk dan een jaar geleden. "We weten meer van het virus, veel meer van de behandeling, de logistiek is goed ingericht, en er zijn 5,5 miljoen vaccinaties gegeven. Er gaat echt een moment komen dat de curve afbuigt. Vorig jaar reden we in een tunnel zonder licht, nu in een tunnel met licht." **Epidemioloog Alma Tostmann** waarschuwt dat het effect van vaccineren vertraagd zichtbaar is in de ziekenhuizen, omdat mensen die nu gevaccineerd worden pas over een maand zichtbaar zijn in de ziekenhuiscijfers. Daarnaast verwacht Tostmann dat een deel van de patiënten die nu op de verpleegafdelingen ligt doorschuijft naar de IC waardoor de druk onverminderd hoog blijft. **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** is iets positiever gestemd en stelt, op basis van de cijfers, wel 'een beetje hoopvol en voorzichtig optimistisch' te zijn over de druk op de zorg.

Hoe wordt naar de overheid(saanpak) gekeken?

- **OMT-lid Károly Illy** snapt dat het kabinet nu niet kan versoepelen maar wil wel specifieke aandacht in het stappenplan voor kinderen en jongeren. Bijvoorbeeld binnensporten voor kinderen noemt Illy als belangrijk punt. Kinderen die aan

binnensporten doen zitten al maanden thuis en bewegen niet. Hij ziet daardoor kinderen die meer overgewicht hebben. Daarnaast ziet hij ook dagelijks jongeren met psychische problemen zoals neerslachtigheid en depressiviteit, maar ook een toename van jongeren met eetstoornissen en suïcidale klachten.

- **OMT-lid Marc Bonten** zegt dat de situatie in de ziekenhuizen nu geen versoepelingen toelaat. "Alle bedden zijn bezet, reguliere zorg wordt uitgesteld. Dat is een situatie die je voor één of twee weken misschien nog acceptabel kunt vinden, maar niet voor de periode die het nu duurt."
- Aan de hand van een reportage concludeert de Volkskrant dat huisartsen zich in de vaccinatiecampagne gepasseerd voelen. "Het lijkt het eeuwige lot van de huisarts: steeds moet hij of (tegenwoordig meestal) zij ervoor waken niet over het hoofd te worden gezien" aldus de krant.
- Verschillende Rotterdamse huisartsen zeggen dat angst voor het AstraZeneca-vaccin een groot probleem is in achterstandswijken. Volgens de huisartsen lijkt het gebrek aan informatie de boosdoener. Volgens **huisarts Martine Uil** zijn mensen bang omdat zij bijvoorbeeld de taal niet machtig zijn en daardoor de informatie niet goed tot zich nemen. **Huisarts Shakib Sana** zegt dat er inmiddels wel goede initiatieven zijn ontstaan o.a. vanuit de Rotterdamse politiek. Zo heeft de PvdA samen met de ChristenUnie en GroenLinks een motie ingediend voor een speciale coronacampagne met boegbeelden uit de buurt.

Opiniepeilingen

- Uit De Telegraaf's Stelling van de Dag, gehouden onder 9.441 deelnemers, blijkt dat 83% van de stellingnemers niet bereid is om zelf de testkosten te betalen voor toegang tot evenementen, culturele instellingen of attractieparken. 15% is dit wel en 2% weet het niet. Daarnaast stelt 59% dat gevaccineerden moeten worden vrijgesteld van de entreetest, 33% is het hiermee oneens en 8% weet het niet. Critici stellen voornamelijk dat de eigen bijdrage voor een test ongelijkheid in de hand werkt. "Zo worden mensen die het al niet breed hebben benadeeld. Er is al genoeg tweedeling in de maatschappij," luidt een reactie. Andere tegenstanders verzetten zich vooral tegen het principe van de testsamenleving en hebben kritiek op het feit dat de overheid geld steekt in testevenementen en ondertussen de burgers laat betalen voor een toegangstest. Voorstanders menen dat de testen noodzakelijk zijn zolang het virus er nog is en dat de toegangsprijzen voor evenementen als zo hoog zijn 'dat die 7,50 er ook nog wel af kan'.